

РИНОК МОЛОКА В УКРАЇНІ: ЗАГРОЗИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

БОНДАРЕНКО Валерій¹, ОМЕЛЬЯНЕНКО Олександр²

¹ Національний університет біоресурсів і природокористування України
<https://orcid.org/0000-0002-5929-7158>

² Національний університет біоресурсів і природокористування України
<https://orcid.org/0009-0007-4713-6051>

Робота присвячена аналізу молочної галузі в Україні, яка є однією з провідних складових харчової промисловості країни. У статті розглянуто тенденції розвитку підприємств молокопереробної промисловості, визначено основні виклики та можливості для їхнього подальшого зростання, а також проаналізовано глобальні фактори, які впливають на розвиток цієї індустрії та стимулюють її до структурних змін. На підставі досліджень вітчизняних і зарубіжних науковців були ідентифіковані проблеми, що перешкоджають ефективному функціонуванню молочної промисловості в Україні, та визначено, які з них є найбільш критичними в умовах сучасного ринку. Особлива увага приділяється перспективам розвитку ринку, можливостям інвестування, технологічним інноваціям у переробці молока та підвищенню стандартів якості продукції. Аналіз показує, що для збереження конкурентоспроможності та підвищення ефективності необхідно адаптуватися до сучасних тенденцій і впроваджувати інноваційні рішення. Практична значимість статті полягає в наданні рекомендацій для учасників ринку щодо підвищення конкурентоспроможності та подолання поточних загроз.

Ключові слова: ринок молока, молочна галузь, виробництво молока, якість молочної продукції, ціни на молоко, експорт молока, імпорт молочної продукції, молочна промисловість, загрози для ринку, перспективи розвитку, державна підтримка, конкуренція, споживання молочних продуктів, переробка молока, технології в молочній галузі, екологічні фактори, інвестиції, стандарти якості, тенденції ринку, криза в агросекторі.

<https://doi.org/10.31891/mdes/2024-12-48>

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Молочний сектор в Україні є життєво важливим компонентом національного сільськогосподарського сектору, відіграючи вирішальну роль у забезпеченні продовольчої безпеки та роблячи значний внесок в економічний розвиток. Високий попит на молочні продукти як на внутрішньому, так і на міжнародному ринках створює значні можливості для зростання та модернізації галузі. Проте, незважаючи на своє стратегічне значення, молочний ринок в Україні стикається з різними проблемами, які перешкоджають його розвитку та загрожують його стабільності. Ці проблеми включають низьку ефективність виробництва, труднощі з дотриманням стандартів якості, а також політичні та економічні фактори, що впливають на динаміку ринку. З моменту здобуття незалежності молочна галузь України зазнала значних перетворень, позначених як успіхами, так і невдачами. З одного боку, впровадження нових технологій та поступове покращення якості продукції підвищило конкурентоспроможність галузі на світовій арені. З іншого боку, такі постійні проблеми, як нестабільність внутрішнього ринку, недостатній рівень інвестицій та вплив глобальної економічної кон'юнктури, залишаються невирішеними, що вимагає швидкої адаптації до мінливих обставин. Крім того, непередбачувані виклики, включаючи військові дії, що тривають в країні, порушують ланцюги поставок, підвищують виробничі витрати та ставлять під загрозу утримання ринку. Поточна ситуація в молочній галузі вимагає комплексного аналізу для визначення її сильних і слабких сторін, а також виявлення шляхів для зростання. Проведення SWOT-аналізу не лише висвітлить існуючі проблеми, але й допоможе сформулювати стратегічні напрямки розвитку, спрямовані на посилення конкурентних переваг. PEST-аналіз допоможе оцінити зовнішні фактори, які можуть вплинути на галузь у майбутньому, такі як політична нестабільність, екологічні проблеми та зміни у світовій економіці.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Сучасні проблеми молочної галузі викликають значний інтерес як у вітчизняних, так і зарубіжних науковців. Зокрема, у роботах О. Петухової, Д. Лозовика, Т. Тимофіїва та інших досліджуються питання ефективного функціонування молокопереробної промисловості в Україні та окреслюються можливі шляхи її розвитку. Дослідження Т. Мостенської, Н. Скопенко, Н. Белінської, В. Ємцева зосереджені на вивченні основних факторів, які впливають на глобальну молочну індустрію та сприяють її подальшим структурним змінам. Окрім того, актуальні питання функціонування та взаємодії всіх елементів молочної продовольчої системи активно обговорюються на міжнародних платформах, таких як Міжнародна молочна федерація (IDF), Європейська молочна асоціація (EDA), Міжнародна мережа порівняння молочних ферм (IFCN), а

також на галузевих громадських форумах в Україні (Асоціація виробників молока, Спілка молочних підприємств України тощо). Проте, незважаючи на значну кількість досліджень, присвячених розвитку молочної промисловості в Україні, багато питань залишаються відкритими та потребують додаткового вивчення.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Постановка проблеми в даній статті полягає в тому, що молочна галузь України, незважаючи на своє стратегічне значення для харчової промисловості, стикається з численними викликами, які загрожують її стабільному розвитку. Основні проблеми пов'язані з низькою ефективністю функціонування молокопереробних підприємств, впливом глобальних економічних факторів, нестабільністю внутрішнього ринку та необхідністю адаптації до нових політичних і екологічних умов. Зокрема, криза в аграрному секторі та загострення форс-мажорних обставин, спричинених військовими діями, ускладнюють ситуацію, вимагаючи від галузі швидкого реагування та структурних змін. Щоб відповісти на ці виклики, молочному сектору необхідно впроваджувати новітні технології, підвищувати стандарти якості продукції та оптимізувати бізнес-операції. Водночас важливо ефективно управляти ризиками та використовувати інвестиційні можливості для розвитку підприємств. Основний виклик полягає в необхідності адаптуватися до швидкозмінного ринкового середовища, зберігаючи при цьому конкурентоспроможність у складних економічних умовах.

Цілями статті є аналіз ринку молока в Україні, визначення основних загроз, що стоять перед галуззю, і перспектив її подальшого розвитку. Дослідження спрямоване на виявлення поточних тенденцій у молочної промисловості, включно з позитивними й негативними змінами, що відбулися протягом останніх років. Важливою складовою є визначення основних проблем, які заважають ефективному функціонуванню галузі, з огляду на внутрішні фактори, такі як низька ефективність виробництва, і зовнішні виклики, пов'язані з політичною та економічною нестабільністю. У роботі також оцінюється вплив глобальних і локальних економічних факторів на ринок молока, аналізуються зовнішні загрози та можливості для молочної галузі. Значна увага приділяється можливостям модернізації виробництва й впровадження технологічних інновацій, які здатні покращити якість продукції та підвищити ефективність управління бізнес-процесами. На основі отриманих результатів пропонуються рекомендації щодо оптимізації стратегій розвитку молочної промисловості і адаптації галузі до нових економічних умов.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Війна в Україні, економічна криза, девальвація гривні, зниження доходів населення та постійне зростання цін на продовольчі та непродовольчі товари принесли нову реальність на ринок молока та молочних продуктів. Військові дії зруйнували інфраструктуру, ускладнили логістику, порушили ланцюги поставок та негативно вплинули на стабільність молочної галузі. Наявність кризових тенденцій у вітчизняній економіці, важливість забезпечення населення молочними продуктами відповідно до обґрунтованих норм споживання та структурно-географічна перебудова експорту визначили актуальність дослідження зовнішнього середовища молокопереробних підприємств. Необхідно виявити потенційні загрози та розглянути можливості їх запобігання та усунення в умовах активізації євроінтеграційних процесів та нових викликів.

В умовах зростаючого світового попиту на молочні продукти українська молокопродукція стикається як з можливостями, так і з труднощами, що постають перед молочною галуззю. Значна конкуренція на внутрішньому ринку, де домінують великі гравці, такі як «Лакталіс Україна», «Данон», «Терра Фуд» та інші, вимагає від компаній розробки ефективної стратегії розвитку та модернізації виробництва. Однак війна в Україні додала нових перешкод, які суттєво впливають на роботу молокопереробних підприємств. Зокрема, руйнування інфраструктури та труднощі з постачанням сировини призвели до скорочення обсягів виробництва та збільшення виробничих і логістичних витрат.

Крім того, погіршення економічної ситуації в країні, зниження купівельної спроможності населення та зростання цін на енергоносії створили додатковий тиск на молочний ринок. Тим не менш, перспективи української молочної галузі залишаються значними, особливо в контексті активізації євроінтеграційних процесів. Відкриття нових ринків збуту в Європі, можливість доступу до передових технологій та інвестицій можуть стати важливими факторами розвитку. Однак ефективне використання цих можливостей вимагає адаптації до європейських стандартів якості та модернізації виробничих процесів.

Дослідження поточного стану української молочної галузі показує, що криза в галузі спричинена низкою факторів. Основними причинами є невизначеність правил обігу земель сільськогосподарського призначення, непередбачуваність аграрної політики, висока собівартість виробництва молока та низькі закупівельні ціни у переробників. Додатковим фактором є скорочення розміру ринку через втрату частини території країни, що призвело до зменшення географії збуту. Як наслідок, молочна галузь переживає скорочення робочих місць як на підприємствах, так і в сільськогосподарських кооперативах, що підриває соціальну стабільність та призводить до зменшення надходжень до державного бюджету. Крім того, погіршується якість молочної продукції та зростають ціни на готову продукцію.

Для більш глибокого розуміння проблем та можливостей галузі необхідно застосувати SWOT-аналіз, який дозволяє виявити сильні та слабкі сторони як окремих підприємств, так і молочної галузі в цілому. Серед сильних сторін - впровадження інноваційних технологій, ефективна організаційна структура та сучасний стиль управління, відповідність міжнародним стандартам якості, широкий асортимент продукції, який постійно оновлюється, використання «екстра» молока. Ці фактори можуть сприяти підвищенню конкурентоспроможності галузі, особливо в умовах кризи, яка послаблює позиції конкурентів, створюючи можливості для розширення експортних ринків та виходу в нові сегменти.

Перед тим як перейти до безпосереднього аналізу стану молочної галузі в Україні, важливо розглянути її розвиток у контексті сучасних викликів та змін. Український ринок молока завжди був однією з провідних складових аграрного сектору, забезпечуючи значний внесок у продовольчу безпеку країни та економіку в цілому. До війни Україна мала стабільну динаміку виробництва молока та молочних продуктів, а також активні зовнішньоекономічні зв'язки, що дозволяло розширювати експорт до країн Європейського Союзу та інших міжнародних ринків.

Однак із початком військових дій та економічної кризи галузь зазнала серйозних потрясінь. Руїнування інфраструктури, втрата контролю над частиною територій та географічні обмеження ринку збуту створили нові реалії для молочних підприємств. Виробники зіткнулися зі зростанням собівартості, проблемами логістики та скороченням робочих місць, що вплинуло на стабільність галузі. До цього додалися проблеми із зниженням купівельної спроможності населення та обмеженими можливостями інвестування в модернізацію виробництва. Попри ці труднощі, молочна галузь залишається критично важливою для української економіки, і її відновлення може стати рушійною силою в післявоєнному відродженні країни. Тому SWOT-аналіз дозволить виявити внутрішні ресурси та слабкі місця підприємств, а також оцінити зовнішні загрози й перспективи, які формуються в цих нових умовах. Саме тому для визначення ключових чинників, які впливають на розвиток галузі в сучасних умовах, доцільно провести детальний SWOT-аналіз. Отримані результати допоможуть бізнесу адаптуватися до змін у середовищі, розробити ефективні стратегії розвитку та використати конкурентні переваги. Крім того, SWOT-аналіз дає змогу визначити потенційні ризики та розробити заходи для їх мінімізації, що є важливим аспектом стратегічного планування.

Нижче наведені результати SWOT-аналізу української молочної галузі, що охоплюють основні фактори, які впливають на діяльність підприємств у поточних умовах (табл. 1).

Аналіз демонструє, що галузь має значні переваги, які можуть забезпечити конкурентну стійкість навіть в умовах кризи, але слабкі сторони та загрози все ще становлять значний виклик. Важливо правильно використовувати внутрішні ресурси та переваги, щоб компенсувати слабкі сторони та ефективно протидіяти зовнішнім загрозам. Зокрема, SWOT-аналіз підкреслює необхідність цільових інвестицій у модернізацію виробничих потужностей та впровадження інноваційних технологій для зменшення впливу високих виробничих витрат та забезпечення вищої якості продукції.

Адаптація до нових експортних стандартів, особливо в контексті європейської інтеграції, є пріоритетним напрямком подальшого розвитку. Крім того, важливо розглянути можливість залучення міжнародних партнерів для фінансової та технологічної підтримки. Така співпраця може допомогти вирішити проблеми з недостатнім фінансуванням та забезпечити доступ до сучасних методів виробництва.

SWOT-аналіз надає цінну інформацію щодо внутрішніх і зовнішніх чинників, що впливають на молочну галузь, однак для глибокого розуміння впливу зовнішнього середовища необхідно застосувати PEST-аналіз (табл. 2).

Таблиця 1

SWOT-аналіз ринку молока в Україні

Переваги	Недоліки
<ol style="list-style-type: none"> 1. Висока якість сировини 2. Розвинена аграрна база 3. Широкий асортимент продукції 4. Інноваційні технології виробництва 5. Потенціал для експорту 6. Дотримання міжнародних стандартів якості 7. Наявність досвіду та традицій у галузі 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Висока собівартість виробництва 2. Нестабільність аграрної політики 3. Недостатнє впровадження інновацій 4. Втрати частини території та ринку 5. Проблеми з логістикою та постачанням 6. Відсутність достатнього фінансування та інвестицій 7. Низька купівельна спроможність населення
Можливості	Загрози
<ol style="list-style-type: none"> 1. Розширення експертних ринків 2. Інвестиції в модернізацію виробництва 3. Розвиток за рахунок зростання попиту на органічну та нішеву продукцію 4. Покращення логістичної інфраструктури 5. Залучення іноземних інвесторів <p>Розвиток маркетингових стратегій</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Політична та економічна нестабільність 2. Подальше зниження купівельної спроможності населення 3. Зростання собівартості виробництва 4. Проблеми з якістю молочної продукції 5. Конкуренція з імпортною продукцією 6. Проблеми з логістикою та порушення ланцюгів постачання 7. Недостатнє фінансування та обмежені інвестиції 8. Екологічні виклики та зміни клімату

Джерело: сформовано автором

Таблиця 2

PEST-аналіз ринку молока в Україні

Політичні фактори	Економічні фактори
<ol style="list-style-type: none"> 1. Військові дії та політична нестабільність 2. Зміни в аграрній політиці та регулюванні 3. Євроінтеграція та вимоги до якості продукції 4. Державна підтримка аграрного сектору 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Висока собівартість виробництва 2. Зниження купівельної спроможності населення 3. Інфляція та коливання валютного курсу 4. Можливості для експорту
Соціальні фактори	Технологічні фактори
<ol style="list-style-type: none"> 1. Зміни в споживчих уподобаннях 2. Соціальна нестабільність та безробіття 3. Демографічні зміни 4. Підвищення обізнаності про якість продуктів 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Модернізація виробництва 2. Інновації в молочної промисловості 3. Проблеми з доступом до сучасних технологій 4. Розвиток інформаційних технологій та онлайн-продажів

Джерело: сформовано автором

Розширення зв'язків з міжнародними організаціями та участь у програмах підтримки розвитку молочного сектору також може посилити галузь. Виявлені загрози, такі як політична нестабільність та логістичні труднощі, вимагають від компаній гнучкості та адаптивності. Бізнесу варто зосередитися на підвищенні ефективності внутрішніх процесів та диверсифікації ринків збуту, що дозволить знизити ризики, пов'язані з поточними викликами.

Висновки до проведеного PEST-аналізу ринку молока в Україні показують, що зовнішнє середовище суттєво впливає на розвиток галузі, створюючи як виклики, так і можливості. В умовах війни та економічної нестабільності підприємства змушені адаптуватися до нових політичних, економічних, соціальних та технологічних умов, що вимагає швидкого реагування та гнучких стратегій. У цілому, PEST-аналіз підкреслює важливість комплексного підходу до розробки стратегій розвитку молочної галузі, враховуючи всі зовнішні фактори, що впливають на ринок. Підприємствам слід орієнтуватися на адаптацію до змін у зовнішньому середовищі, залучення інвестицій у модернізацію, використання можливостей євроінтеграції та задоволення нових споживчих потреб. Це допоможе забезпечити стійкість галузі в умовах кризових явищ і створити основу для подальшого зростання.

ВИСНОВКИ З ДАНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ**І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ**

Вивчення Молочна галузь в Україні перебуває у складних умовах, які створюють серйозні виклики для її функціонування та розвитку. З початком війни та економічної кризи галузь зазнала значних потрясінь: руйнування інфраструктури, втрата частини територій, обмеження ринків збуту та зростання виробничих витрат стали основними факторами, що негативно впливають на її стабільність. Проблеми з логістикою, втрата робочих місць та зниження купівельної спроможності населення лише посилити труднощі, з якими стикаються виробники. Однак, незважаючи на ці

перешкоди, молочна галузь залишається важливою для економіки країни, забезпечуючи продовольчу безпеку та відіграючи ключову роль у відновленні економіки.

SWOT-аналіз продемонстрував як внутрішні сильні сторони, які можуть допомогти подолати кризу, так і значні слабкі сторони, які потребують вдосконалення. Використання інноваційних технологій, високоякісна сировина та сільськогосподарський потенціал створюють передумови для розвитку, але існує потреба в модернізації виробництва, підвищенні ефективності управління та адаптації до нових вимог ринку. Такі загрози, як економічна нестабільність, політичні ризики, конкуренція з боку імпортних товарів та проблеми з фінансуванням, вимагають від бізнесу гнучкості та здатності швидко реагувати на зовнішні зміни. Водночас PEST-аналіз показав, що зовнішні фактори, включаючи політичні, економічні, соціальні та технологічні аспекти, мають значний вплив на український молочний ринок. Політична нестабільність та військові дії створюють значні ризики для галузі, але європейська інтеграція відкриває нові можливості для експорту та впровадження високих стандартів якості. Економічні фактори, такі як зростання виробничих витрат та інфляція, стримують розвиток, але в той же час існують перспективи для інвестицій та модернізації. Соціальні зміни, в тому числі зміна споживчих уподобань, створюють нові ніші для продукції, в тому числі органічної та нішевої. Технологічні інновації, такі як впровадження автоматизації та використання цифрових технологій, можуть стати потужним стимулом для підвищення конкурентоспроможності.

Комплексний підхід до розробки стратегій для молочної галузі повинен включати кілька ключових напрямків, що допоможуть забезпечити її стійке зростання. По-перше, необхідно зосередитися на модернізації виробництва та впровадженні інноваційних технологій, таких як автоматизація процесів і використання сучасного обладнання, що дозволить підвищити ефективність та знизити собівартість продукції. По-друге, важливим є розвиток експортного потенціалу, включаючи вихід на нові міжнародні ринки та адаптацію продукції до європейських стандартів якості. Це вимагатиме сертифікації продукції та відповідності новим вимогам. Також варто спрямувати зусилля на диверсифікацію асортименту, включаючи розробку нових продуктів, зокрема органічних, безлактозних або функціональних молочних виробів, які відповідають сучасним споживчим трендам. Водночас необхідно розвивати маркетингові стратегії, спрямовані на підвищення обізнаності про продукцію та її просування як на внутрішньому ринку, так і за кордоном. Використання цифрових каналів, онлайн-продажів і активна присутність у соціальних мережах можуть сприяти залученню нових споживачів.

Крім того, важливо посилити державну підтримку, зокрема шляхом участі у програмах субсидування та грантового фінансування, що сприятиме модернізації підприємств і розвитку експорту. Нарешті, слід звернути увагу на підвищення якості управління та розвитку людського капіталу, забезпечуючи навчання працівників і впровадження сучасних управлінських практик. Усі ці стратегії разом можуть допомогти молочній галузі подолати кризові явища та створити умови для сталого зростання в майбутньому.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Величко А.Є. Кухарук Р.М., Маслово І.В., Пухлякова М.В. Стан та перспективи розвитку ринку молока та молочних продуктів України. Агросвіт. 2021.
2. Бовкун А.О. Сучасний стан та тенденції розвитку молочної галузі України. URL: http://ipdo.kiev.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=259
3. Капустіна Катерина. Як війна-2022 змінює ринок молока в Україні. 2022. URL: <https://zemliak.com/biznes/2590-yak-viyna-2022-zminyuye-rinok-moloka-v-ukrajini>
4. Вінтоняк В. ІНФАГРО. Зміни в молочній галузі за рік війни. 2023. URL: https://infagro.com.ua/ua/wp-content/uploads/2023/04/Molochniy_eksport_23_B01.pdf
5. Державна служба статистики України: веб-сайт. URL: <http://ukrstat.gov.ua>.
6. Мошковська О.А. Аналіз сучасного стану молокопродуктового підкомплексу України, проблеми його розвитку та шляхи їх вирішення. Агросвіт. 2019.
7. Global dairy platform (GDP): веб-сайт. URL: <https://www.globaldairyplatform.com>.
8. ІНФАГРО. Глобальний молочний ринок: відновлення цін відбувається повільніше, ніж прогнозувалося. 2024. URL: <https://infagro.com.ua/ua/2024/06/20/globalniy-molochniy-rinok-vidnovlennya-tsin-vidbuvayetsya-povilnishe-nizh-prognozuvalosya/>

REFERENCES:

1. Velychko A.E., Kukharuk R.M., Maslova I.V., Pukhlyakova M.V. State and prospects of development of the market of milk and dairy products of Ukraine. Agrosvit. 2021.
2. Current state and trends in the development of the dairy industry in Ukraine. URL: http://ipdo.kiev.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=259.
3. Kapustina Kateryna. How the war of 2022 is changing the milk market in Ukraine. 2022. URL: <https://zemliak.com/biznes/2590-yak-viyna-2022-zminyuye-rinok-moloka-v-ukrajini>.
4. Vintoniak Vasyli. INFAGRO. Changes in the dairy industry during the year of war. 2023. URL: https://infagro.com.ua/ua/wp-content/uploads/2023/04/Molochniy_eksport_23_B01.pdf.
5. State Statistics Service of Ukraine: website. URL: <http://ukrstat.gov.ua>.
6. Analysis of the current state of the dairy subcomplex of Ukraine, problems of its development and ways to solve them. Agrosvit. 2019.
7. Global dairy platform (GDP): website. URL: <https://www.globaldairyplatform.com>.
8. INFAGRO. Global dairy market: price recovery is slower than expected. 2024. URL: <https://infagro.com.ua/ua/2024/06/20/globalniy-molochniy-rinok-vidnovlennya-tsin-vidbuvayetsya-povilnishe-nizh-prognozuvalosya/>.

MILK MARKET IN UKRAINE: THREATS AND PROSPECTS

BONDARENKO Valerii, OMELIANENKO Oleksandr
National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine

This article provides an in-depth analysis of the dairy industry in Ukraine, which is one of the key sectors of the country's food industry. The study examines the current state of dairy processing enterprises, highlighting the main trends in their development and identifying both the challenges and opportunities that influence their further growth. The article also explores the global economic, environmental, and technological factors that shape the industry's transformation and necessitate structural changes.

Drawing upon research conducted by both domestic and international scholars, the article identifies the critical issues that hinder the effective functioning of the Ukrainian dairy industry. Among these challenges are outdated production technologies, insufficient investment in modernization, fluctuations in raw material supply, and increasing competition from imported dairy products. The study also considers the role of government policies, regulatory frameworks, and international trade agreements in shaping the industry's development trajectory.

Particular attention is paid to market expansion strategies, investment opportunities, and the adoption of innovative technologies in milk processing, including automation, digitalization, and sustainable production practices. Additionally, the article discusses the importance of improving product quality standards to meet both domestic and international consumer demands, as well as the growing emphasis on environmentally friendly and organic dairy products.

The analysis demonstrates that in order to enhance competitiveness and ensure long-term sustainability, Ukrainian dairy enterprises must actively adapt to market trends, embrace technological advancements, and implement effective business strategies. The practical significance of the article lies in offering valuable recommendations for industry stakeholders, including policymakers, investors, and business leaders, on how to strengthen their market position, overcome current threats, and foster sustainable growth in the dairy sector.

Keywords: dairy market, dairy industry, milk production, quality of dairy products, milk prices, milk exports, milk imports, dairy industry, threats to the market, development prospects, government support, competition, dairy consumption, milk processing, technologies in the dairy industry, environmental factors, investments, quality standards, market trends, crisis in the agricultural sector.